

Утвърдил:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: ФИЛОСОФСКИ

Специалност: (код и наименование)

Ф	Ф	П	0	2	0	1	1	3
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Психология

Магистърска програма (код и наименование)

Ф	Ф	П	3	3	0	1	1	3
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Детско-юношеска и училищна психология (диагностика и консултиране)

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

3	0	1	2
---	---	---	---

Арттехники в детска и юношеска възраст

Преподавател: доц. д-р Евдокия Христова - Славчева

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Практически семинари	45
Обща аудиторна заетост		75
	Доклад/Презентация	10
	3 етапа на теренни изследвания	20
	Курсов учебен проект	30
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	20
Обща извънаудиторна заетост		80
ОБЩА ЗАЕТОСТ		155
Кредити аудиторна заетост		3,5
Кредити извънаудиторна заетост		4
ОБЩО ЕКСТ		7,5

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
1.	Подготовка и представяне на емпирични изследвания на детската рисунка	10
2.	Анализ на готови колекции от детски рисунки по 6 рисувателни теста и изработване на карта за наблюдение на групов рисувателен тест	10
3.	Самостоятелно изследване на деца с рисувателни техники под супервизия	10
4.	Изпит - писмена курсова работа върху проведените изследвания с деца и юноши	70

Анотация на учебната дисциплина:

Прави се обзор на различни типове арттехники (рисувателни, музикални, литературни и т.н.), като основният акцент е върху разнообразието на рисувателни методики. Когнитивните и проективните интерпретации на експресивната дейност и продукцията се въвеждат в контекста на основни психологически теории: когнитивна, развитийната, хуманистична, психодинамична. Интерпретират се характеристиките на изобразителните стилове (когнитивни и емоционални) като

отражение на етапите на развитие и социализационните модели през различни възрастови периоди. Изучаването на основни рисуващи техники от студентите става както на базата на вече събран емпиричен материал, така и на създаването на самостоятелна колекция.
Курсът завършва с написване и защита на изследователски проект (курсова работа).

Предварителни изисквания:

няма

Очаквани резултати:

Курсът има за цел да запознае студентите с историята, методологията и използването на арттехниките като специфичен инструмент за диагностична и консултативна работа с деца и юноши. Рисуващите техники, с които се работи в курса, се въвеждат на основата на ръководствата за прилагането им и в контекста на съвременни дискусии за възможностите и ограниченията при интерпретацията на данните. Практическата работа на студентите се изразява както в анализ на подготвени колекции от рисунки, така и в събирането и обработката на собствена самостоятелна колекция. Индивидуалните задачи, които се осъществяват под супервизия, са насочени към формирането на умения за приложение и контент-анализ на съвременни рисуващи техники в работа с деца и юноши.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Арттехниките като инструмент в диагностичната, консултативната и терапевтичната практика. Развитие на арттерапията. Класификация и видове арттехники.	2+3
2	Основни психологически подходи в интерпретацията на експресивната дейност и експресивната продукция: психодинамичен; аналитичен; хуманистичен; развитиен; когнитивно-поведенчески.	2+3
3.	Когнитивни и емоционални стилове в детските рисунки Основни характеристики на изобразителните стилове като отражение на етапите на развитие и социализационните модели през различни възрастови периоди.	2+3
4.	Диагностични и консултативни възможности на кинетичните рисуващи техники в детска и юношеска възраст: Кинетична рисунка на къща-дърво-човек (R. Burns,1987);	2+3
5.	Диагностични и консултативни възможности на кинетичните рисуващи техники в детска и юношеска възраст: Кинетична рисунка на семейство (R. Burns, S. Kaufman,1972);	2+3
6.	Диагностични и консултативни възможности на кинетичните рисуващи техники в детска и юношеска възраст: Групови рисуващи тестове (N. Seki,1994; M. Klepsch, L. Logie, 1982)	2+3
7.	Изследване на когнитивните стилове в детските рисунки на пейзаж. Техника на композиране на пейзаж (H. Nakai, 1970-1991, E. Christova – Slabvcheva, 2010)	2+3
8.	Развитийни признаци в рисунката на човешка фигура. Нарисувай човек (E. Koppitz,1968, Христова – Славчева, 2013)	2+3
9.	Скринингов метод за изследване на емоционални и поведенчески проблеми при деца и юноши Нарисувай човек (Naglieri, J.A., T. J. McNeish & Ach. N. Bardos, 1991)	2+3
10.	Емоционални стилове в нерепрезентативни рисунки Метод на разделянето и оцветяването (K. Murayama, 1995, E. Христова – Славчева, 2005а,б)	2+3

11.	Други изобразителни техники за оценка на емоционални и когнитивни проблеми Рисувателни тестове на R. Silver (2002) Колажна техника (Н. В. Landgarten, 1993)	2 +3
12.	Подготовка и провеждане на теренно изследване с деца от предучилищна възраст (теренно изследване) Разработване на карта за наблюдение на групов рисувателен тест	2+3
13.	Подготовка и провеждане на теренно изследване с деца от предучилищна възраст (теренно изследване) Подготовка на групово и индивидуално изследване с рисувателни тестове на деца от 3 до 7 години	4+6
14.	Психологически анализ на литературното творчество. Хайку техниката (M. Iimori, 1994)	2+3

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Арттехниките като инструмент в диагностичната, консултативната и терапевтичната практика.
2	Основни психологически подходи в интерпретацията на експресивната дейност и експресивната продукция:
3	Когнитивни и емоционални стилове в детските рисунки
4.	Кинетична рисунка на къща-дърво-човек
5.	Кинетична рисунка на семейство
6.	Групови рисувателни тестове
7.	Техника на композиране на пейзаж
8.	Развитийни признаци в рисунката на човешка фигура.
9.	Скринингов метод за изследване на емоционални и поведенчески проблеми при деца и юноши
10.	Емоционални стилове в нерепрезентативни рисунки
11.	Колажна техника
12.	Психологически анализ на литературното творчество.

Библиография

Основна:

1. Христова – Славчева, Е. Символна експресивност на линията, формата и цвета, *Annuaire de L’universite de Sofia “St. Kliment Ohridski”, Fakulte de Philosophie, Livre – Psychologie, Tome 98, 2005a*
2. Христова – Славчева, Е. Емоционална експресивност на изобразителните стилове в нерепрезентативни рисунки, Трети национален конгрес по психология. Сборник научни доклади, София, 28-30 октомври 2005 г. (б), София-Р, 2005, стр. 122-127. <http://bjop.files.wordpress.com/2008/10/evdokia-hristova-slavcheva-doklad.pdf>
3. Христова – Славчева, Е. За стария нов метод “Нарисувай човек”, Пети национален конгрес по психология. Сборник научни доклади, София, 31 - 2 ноември 2008 г., Българско списание по психология, бр. 1 – 4, София, 2008, стр. 314 - 321.
4. Христова – Славчева, Е. Когнитивни стилове в детските рисунки, *Шести национален конгрес по психология. Сборник научни доклади*, София, 18 - 20 ноември 2011 г., Българско списание по психология, 2011, бр. 3 - 4, София, стр. 350 - 358.
5. Е. Христова – Славчева, Е., Р. Йорданова, И. Соткова, И. Иванов, Очаквани, обичайни, редки и изключения: рисунката като инструмент за анализ на когнитивното развитие при деца с

- анамнестични данни за изоставане в НПР, *Мултифасетен поглед върху детското развитие*, 5 – 6, Април, 2013, Пловдив, <http://childneuropsych-bg.com/data-files/Conference/22.pdf>
6. Christova – Slavcheva, E. Cognitive styles in children's landscape drawings, *Bulgarian Journal of Psychology*, 2010, Issue 1-4, 706 – 717.

Допълнителна:

1. Burns, R. (1982). *Self-Growth in Families*, Brunner/Mazel, New York.
2. Burns, R., S. H. Kaufman (1972). *Actions, Styles and Symbols in Kinetic Family Drawings (K-F-D)*, Brunner/Mazel, New York.
3. Imori, M. (1994). Prerequisite for the therapist in conducting poetry therapy for schizophrenic – Haiku-therapy for schizophrenic in Japan, XIV International Congress for Psychopathology of Expression & Arts Therapy – Kyoto.
4. Koppitz, E. (1968). *Psychological evaluation of children's human figure drawings*. New York, Grune & Stratton.
5. Landgarten, H. (1993). *Magazine Photo Collage. A Multicultural Assessment and Treatment Technique*. Brunner/Mazel, New York.
6. Luquet, G.H. (1991). *Le dessin enfantin* Delachaux et Niestle, 5 ed., Paris.
7. Murayama, K. (1995). An Application of Art Therapy to the Education of Art Students (2). *Japanese Bulletin of Art Therapy*, Vol. 26, No1. 95-102.
8. Nakai, H. (1970). Psychopathology of schizophrenics as revealed by various drawing techniques invented for psychotherapy. *Japanese Bulletin of Art Therapy*, Vol. 2, 77-90.
9. Nakai, H. (1977). Non-verbal Psychotherapeutic battery for schizophrenics on their way to remission. *Japanese Bulletin of Art Therapy*, Vol. 4, 13-25.
10. Naglieri, J.A., T. J. McNeish & Ach. N. Bardos (1991) DAP : SPED. Draw A Person: Screening Procedure for Emotional Disturbance. Examiner's Manual. Austin, TX: PRO-ED.
11. Piaget, J., B. Inhelder (1956). *The child's conception of space*. London, Routledge & Kegan Paul.
12. Silver, R.A. (2002). *Three Art Assessments. The Silver Drawing Test of Cognition and Emotion; Draw a Story: Screening for Depression; and Stimulus Drawings and Techniques*. New York, Brunner-Routledge.

Критерии за оценяване

Семестриалната оценка се формира по следния начин:

- 30% от семестриалните домашни работи
- 70% от финалния изпит върху писмена курсова работа

Общата оценка се определя по следния начин:

- 85-100% - отличен 6
- 70-84% - много добър 5
- 60-69% - добър 4
- 50-59% - среден 3
- <49% - слаб 2

Дата: 9.01.2016

Съставил: доц. Евдокия Христова - Славчева